

Binnen zonder bellen

Brieven aan Klasse kunnen in deze rubriek komen (tenzij u uitdrukkelijk vermeldt dat u dat niet wenst). Deze rubriek bevat slechts een selectie. Naamloze brieven gaan in de prullenmand. U kan wel vragen uw naam niet te publiceren, als daar een reden voor is. Schrijf korte brieven, anders moeten we ze inkorten.

Klasse (Dialoog) - Koningsstraat 138 - 1000 Brussel

Lichaamstaal

In mijn lessen wijs ik regelmatig op de invloed die de lichaamstaal van mijn leerlingen op de groep en mezelf heeft (zie ook Klasse 87). Ik vertel hoe hun houding, gebabbel, druk doen, aandacht... mij beïnvloedt. Mijn overtuiging is dat leerlingen zich vaak niet bewust zijn van het effect dat hun lichaamstaal op de leerkracht en de groep heeft. Moeilijk gedrag is meestal niet bedoeld om te storen. Het zegt iets over de leerling, maar het effect is dat de communicatie eronder lijdt.

Heidi Op de Beeck - leerkracht - Turnhout

Op alle niveaus in de leraren opleiding ontbreekt er volgens mij één aspect, dat nochtans van kapitaal belang is voor het lesgeven: groepspsychologie. Hoe ga ik met een groep om? Hoe kom ik over bij een groep? Voor velen onder ons is dit iets dat we met vallen en opstaan leren. Slechts enkele oude ratten in het vak geven toe dat zij soms ook niet meer weten hoe ze wat kunnen krijgen op een probleemklas. Het beter begrijpen en aanwenden van lichaamstaal is alleszins een belangrijk onderdeel van het communiceren met een groep. Zolang de communicatie er niet is, kan je bezwaarlijk spreken van een goede les- en leer-situatie.

Ik ben wat men noemt een kattenmens. Velen echter, vinden een kat een vals dier. Nochtans kan je, door goed te kijken naar de lichaamstaal van een kat, zeer goed weten wat het dier zal doen. Een dier weet heel vlug of het je kan vertrouwen, het kan het zelfs «ruiken». Zo slaagt de ene erin een wildvreemde poes of hond te strelen, terwijl deze bij een ander wegloupt of agressief (agressie is een vorm van defensie) reageert. Wij kunnen dus, door bepaald een bepaalde houding of een bepaald gedrag te vertonen, het gedrag bij dieren beïnvloeden. Bij onze leerlingen is dit niet anders. Het «ruiken» heeft hier meer plaats gemaakt voor het «zien». Lichaamstaal gebeurt heel onbewust, en dit moeten we juist afleren en proberen te sturen. De paardenfluisteraar past uiteindelijk juist dezelfde technieken toe...

Bart De Mylle - leerkracht - Veldegem

Het bewust zijn van hoe we ons gedragen en vooral de respons daarop door de leerlingen, valt niet te onderschatten. Mijn tip: vooraleer ik 's morgens met de les begin, laat ik het altijd eerst stil worden in de klas. Tijdens dat moment zorg ik ervoor dat ik met alle leerlingen, op een vriendelijke en ontspannen manier, oogcontact heb gehad. Zo wil ik hen laten aanvoelen dat ze heel erg welkom zijn in de klas en dat ik elk van hen mijn volle aandacht wil geven.

Naam en adres bekend

Kijk eens diep in mijn ogen... dan zie je dat het zweet in mijn handen staat. Al nagelbijtend een joviale indruk willen maken. De lesse naar vasthoudend gezag trachten te verwerven. Als mijn stotterende stem door het gebons van hartkloppingen wordt overstemd, als mijn voorbereiding als door een aardbeving getroffen in mijn handen danst, als mijn knikende knieën en braakneiging veeleer een kermisattractie dan een eerste schooldag doen vermoeden... vertel me dan eens hoe ik opgewekt, blij, positief vooruit denkend een hechte, vriendschappelijke band met de klas kan opbouwen? Voor de gesloten klasdeur blijf ik even staan. Ik haal diep adem en zwaai de deur in één beweging open. Ik kijk rond voor ik mijn eerste stappen zet. Vraagtekens in de ogen van de ene, mysterie in de ogen van de ander, uitdaging en verwachting... Ik kan deze klas toch niet teleur stellen! Met een vlotte pas (geoefend in de steplessen) loop ik het lokaal binnen, zvier mijn boekentas op de stoelen en laat een vriendelijke «goeiemorgen» door de klas galmen. Kijk eens diep in mijn ogen... dan zie je de nieuwsgierige verwachting van de klas. Er hangt een blij «laat maar komen» in de lucht. Een glimpje «het kan nog meevallen». Een signaalbelletje dat rinkelt «eens horen wat ze te bieden heeft». Ik mag niet vergeten dat ze recht hebben op duidelijke informatie. Nogal logisch dat ze willen weten of ze veel huiswerk zullen opkrijgen en of het aantal toetsen verteerbaar zal zijn. Ze mogen weten welk vlees ze in de relatiekuip hebben. Natuurlijk mogen ze hun eigen mening zeggen, zolang er maar niet door mekaar wordt gepraat en ze naar mekaar luisteren. Nu even de klas ontbinden en in groep vanuit ieders eigenheid kennismaken. Wat een veelzijdige interesse en onvermoede talenten!

Kijk eens diep in mijn ogen... dan zie je hoe heerlijk ik het vind om leerkracht te zijn.

Marina Vandecruys - docente lerarenopleiding - Hasselt

Pesten

Dank u voor de bijlage over pesten. Een prima idee! Ik probeer reeds jaren iets tegen dat pesten te doen, en dankzij uw dossier zijn er reeds leerkrachten die het probleem samen willen aanpakken. Dit jaar kregen wij ook tijdens de eerste klassenraad voor de nieuwkomers tips van het PMS i.v.m. mogelijke pestkoppen en slachtoffers, zodat tijdens de lessen Leefsleutels het probleem direct kan worden aangekaart. Zou Klasse ook eens aandacht kunnen besteden aan dyslexische kinderen? Dank u bij voorbaat.

Marijke Haenen - leerkracht

Centrale examens

«Het wordt dringend tijd dat er centrale examens komen in Vlaanderen». Op deze stelling (zie ook Klasse 86) kon u reageren via de Klasse-website (Klasse.be). Een eerste greep uit de reacties. Ook uw opinie is welkom.

Al vele jaren lang wordt dit systeem in Nederland toegepast: alle scholen dezelfde toetsen en dezelfde normering. Ook handig voor leraren: iedereen weet wat het eindniveau moet zijn. Zo kan je scholen objectief met elkaar vergelijken. Ook hoge scholen en universiteiten weten wat voor vlees ze in de kuip krijgen, wat veel bisnen voortkomt.

Dirk van Eck - dirk.vaneck@ping.be

Nee, we hoeven helemaal geen centrale examens. Er is al genoeg concurrentie en competitie tussen de scholen. Centrale examens zouden dit vernauwen tot een resultaatgericht denken, dat hopeloos achterhaald is. Een school is toch wel meer dan een pomp-de-leerstof-ernaar-in-systeem! Bovendien zal de kwaliteit van het onderwijs dalen, wanneer leerkrachten niet meer kunnen uitwerken waarin ze goed zijn. Het leerplan volstaat om ervoor te zorgen dat elke leerling de basis krijgt van wat er nodig geacht wordt. Laat het uitwerken dan maar over over aan zij die ervoor gekozen hebben om les te geven.

Bart George - Bart.George@village.uu.net.be

Toelatings-examen (tand)arts

Ik wil hierbij reageren op de resultaten van de eerste sessie van het toelatings-examen voor de studie van (tand)arts (Klasse 87 p. 12). Waarom faalden de meesten in het tweede gedeelte, de proef die peilt naar informatie verwerven en verwerken? De vragen hiervan waren enigszins moeilijker dan die in de brochure van het ministerie, maar vooral de tijdsdruk (aantal vragen per onderdeel) lag gevoelig hoger dan wat de brochure liet vermoeden. Anderzijds, waar de noodzaak om tweemaal 12/20 te halen als een heilige koe werd vooropgesteld, hebben de examinatoren het toekennen van de punten bij het eerste, wetenschappelijke gedeelte gemanipuleerd (Multiple Choice, ze hebben heel weinig puntenprocenten afgetrokken voor een fout antwoord), zodat de kans groot is dat wie net 12/20 haalde bij het eerste gedeelte dit resultaat gedeeltelijk door gokken bereikt heeft.

Eric Verstuyft - leraar wiskunde - De Pinte
Zoals voorgeschreven door het examenreglement heeft de examencommissie bij voorbaat vastgesteld en meegedeeld aan de kandidaten hoe zij zou quoteren voor alle onderdelen van het toelatingsexamen. Er is geen sprake van manipulatie van de resultaten. Dat vooropstellen is

met opzet misleiden. Op de zestig vragen wiskunde-wetenschappen (voor elke vraag 1 juist antwoord en drie afleiders) gokken, kan zelfs met een penaliserende van 0,1 punt voor een fout antwoord, nooit tot slagen leiden. Dat is een mooie oefening in waarschijnlijkheid. Dat de 248 vragen van het gedeelte informatie verwerven en verwerken onder tijdsdruk moeten worden beantwoord, is een essentieel deel van het examen, waarmee de examencommissie rekening houdt. Ook dat was in alle duidelijkheid vermeld, samen trouwens met enkele aanbevelingen over het invullen van de antwoorden.

Jan Adé, directeur-generaal administratie Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek, voorzitter van de examencommissie

Collega's verdienen meer

Geboren in '44 begon ik in het onderwijs (als regent) in september '63. Onlangs vond ik een strookje terug met mijn salaris van september '70. Inclusief kinderbijslag voor 1 kind en een niet-werkende echtgenote ten laste: 1.3.035 frank per maand. Uw stelling in Klasse 88 (p. 36) klopt. We konden daarvan niet leven. Wat mij altijd gestoord heeft in het onderwijs is dat de pensioenen absurd hoog zijn en de beginsalarissen even absurd laag. Salariering volgens prestatie is allicht utopisch omdat ze niet objectief meetbaar is, maar de huidige verschillen die hoofdzakelijk rekening houden met de studieduur slaan ook nergens op. Als je als regent in het vierde jaar les geeft naast een collega-licentiaat kan je maar moeilijk begrijpen dat je daarvoor zo wat 20 procent minder betaald wordt.

T. Wallraf - leerkracht - Neerpelt

Begroting

Reeds jaren erger ik me verschrikkelijk aan de staaf- en taartdiagrammen die de Vlaamse overheid bekendmaakt in verband met de besteding van het Vlaams overheidsgeld (Klasse 87 p. 12). Wat kan de beoeljing zijn van deze vertekende cijfers? Moeten deze niet gerelativeerd worden? Is het niet demagogisch om tegenover de Vlaamse belastingbetaler te suggereren dat van zijn 1000 frank 429 frank naar onderwijs gaan? Zou het niet veel eerlijker zijn bekend te maken hoeveel procent van het totaal door Vlamingen gegeneerd belastinggeld naar onderwijs gaat? Vlaanderen dat slechts over 30 % van de eigen middelen beschikt, besteedt volgens die berekening ongeveer 13,5 % van de totale belastingopbrengsten aan onderwijs, wat toch een heel ander plaatje oplevert dan de 42,9 % die u uit het Centenblaadje '98 overneemt.

Bert Annemans - leraar klassieke talen - Brasschaat

Het lijkt mij momenteel niet opportuun om in te gaan op de 'problematiek' van de 'belastingtransferten' van de ene gemeenschap naar de andere, en de eventuele gevolgen hiervan op welk vlak dan ook. Een exacte reconstructie is overigens technisch zeer complex.

Om toch enigszins tegemoet te komen aan uw vraag zou men de totale overheidsuitgaven voor onderwijs (en vorming) in België kunnen vergelijken met de globale overheidsmiddelen van de Belgische overheden (fedeeraal, gemeenschappen en gewesten). Op basis van internationale berekeningen komt men in 1994

op een percentage van 9,9% voor België tegenover 8% voor Nederland, 9% voor Duitsland en 10,4% voor Frankrijk.

Om de 'onderwijsinspanning' relevanter te situeren kan men de overheidsuitgaven voor onderwijs vergelijken met het zogenaamd bruto binnenlands (of regionaal) product. Dit is de financiële waarde van alle goederen en diensten die een land/regio jaarlijks produceert. In deze context situeert Vlaanderen zich met 5,1% (1994) pal op het Oeso- én het EU-gemiddelde.

Henri Duqué - afdelingshoofd - departement Onderwijs - afdeling Begroting en Gegevensbeheer

Lernout & Co

Twee van onze klassen hebben de voor- en nadelen van een massale introductie van pc's in het onderwijs grondig overwogen (Kennisdebat in Klasse 87). Het resultaat vindt u hierbij.

Klas 1 (5de economie-wiskunde) vindt de ideeën van Lernout mooie toekomstmuziek, maar op dit ogenblik nog verre van realistisch. Is er wel voldoende kennis van informatica op de scholen? Is het geheel wel te financieren? Wie heeft er het meeste belang bij, de leerling/student of de verkoper? Er wordt bovendien verkeerdelijk van uitgegaan dat alle leerlingen het werken met een pc interessant en boeiend vinden.

Argumenten vóór: de informatiestroom en de verrichtingen gaan sneller; de boekentassen worden lichter; men kan thuis les volgen; de lessen worden mogelijks minder saai; er zal meer orde zijn; de leerkracht heeft minder werk en dus minder stress; er is meer kans tot zelf plannen of zich toeleggen op de eigen interessesfeer; we zitten nu eenmaal in een computermaatschappij en moeten daarheen worden opgeleid.

Tegenargumenten: het zal de mens over het algemeen (zeker in de toekomst) luier en dommer maken (afhankelijk van een zelfstandig werkende computer waarvan wordt aangenomen dat hij altijd juist is; eventuele fouten nemen we dus kritiekloos over); de leerstof wordt minder goed opgenomen, want het wordt geprint/getypt en niet meer zelf geschreven; heel wat sociaal benadeelde klassen (armen) worden nog meer achteruitgesteld; thuis les volgen is niet noodzakelijk beter: de band met de klas en met de leraar valt weg, wat het leerproces veel minder sociaal maakt; de leerkracht moet dan nog minder doen, waarvoor wordt hij dan eigenlijk nog betaald?; de gezondheid van de leerlingen (slechte ogen).

Klas 2 (5de Grieks-Latijnse) vindt dat men eerst alle leerlingen van jongs af aan met de pc moet vertrouwd maken. Voorts moet de impact van de computer worden gerelativeerd: sommige werken kunnen er niet door worden verbeterd, omdat er teveel interpretatie mee is gemoeid. Het beangstigend doembeeld rijst dat de mens volledig afhankelijk wordt van de computer. Bij technische fouten loopt alles in het honderd. Als de computer nu al zo bepalend is in ons leven, is de situatie niet zo ver meer af dat de computer zelfstandig wordt en dat de mens zelf tot niets meer dient...

Argumenten vóór: beter voor het milieu; directe verbetering van oefeningen; meer tijd om boeiender zaken te zoeken; meer tijd voor andere zaken (sporten en buitenschoolse activiteiten), tenzij de leerstof toeneemt omdat alles

sneller kan en er meer aanbod is; de leerstof kan gemakkelijker en boeiender worden voorgesteld via virtual reality; de oefeningen kunnen worden aangepast aan het niveau van elke leerling. **Tegenargumenten:** iets persoonlijks als een eigen handschrift dreigt verloren te gaan; men moet opletten voor klassenonderwijs; lastiger en ongezonder (ogen, onjuiste lichaamshouding); vervelend en moeilijk om persoonlijke aantekeningen te maken; op de duur vervaagt en verdwijnt het contact tussen de leerlingen onderling en tussen de leerlingen en de leerkracht; de geheugentraining gaat verloren: als alles op diskette staat, hoeven we niets meer te onthouden; de job van leerkracht wordt verwaarloosd; alles wordt veel formeler en stijver; mensen worden lui...

Voor- en nadelen wegen tegen elkaar op. De voordelen bewegen zich wel veeleer op het vlak van het onderwijs, de nadelen veeleer op het maatschappelijke vlak... en wegen misschien daardoor wel zwaarder door. *Daniel Vanrysselberghe - leerkracht - Zwijnaarde*

Roodharige vrienden

Ik was onaangenaam verrast toen ik de voorpagina zag van Klasse nr. 87 zag. Ik dacht dat een tijdschrift als Klasse educatief verantwoord foto's zou gebruiken en niet stereotypen zou aannemen, noch discriminerende foto's op de voorpagina en in het blad zou zetten. Waarom wordt een roodharige jongen met sproeten afgebeeld op de voorpagina met als titel: «Ik heb geen vrienden»? Waarom worden in het kader van dit zelfde

artikel binnenin het blad jongens met brillen afgebeeld? Deze jongeren worden misschien wel sneller gepest dan jongeren die er anders uitzien, en misschien hebben ze het moeilijker om vrienden te maken, maar door dit soort foto's op de voorpagina te plaatsen wordt dit stereotype nog versterkt en worden deze jongeren zeker niet vooruit geholpen. Wat voor effect denkt u dat dit heeft op jongeren met die haarkleur of met een bril als ze dit zien? Dit maakt hen misschien nog onzekerder en zal zeker niet helpen om de stereotypen te doorbreken en hun uit hun isolement te halen. Ik moet zeggen dat dit soort dingen mij zwaar ontgoochelt in een blad dat verondersteld wordt educatief verantwoord te zijn en zou moeten vechten tegen uitsluitingen van jongeren. Mag ik daarom ook vragen dit soort allusies niet meer te maken en er alles aan te doen om alle mogelijke jongeren te integreren in plaats van hun isolement nog te versterken? *Luc Vos - leerkracht - Westerlo*

Bij de reportage over vrienden staan blonde meisjes, zwarte meisjes, jongens met brillen, jongens zonder brillen, mensen met sproeten en zonder sproeten, autochtonen en allochtonen. Een gewone speelplaats

vol. Tijdens de fotosessie bleek niet dat deze jongeren geen vrienden hadden, integendeel. Dat spreekt ook hartverwarmend uit de beelden en uit de tekst. Mooie en vriendelijke jonge mensen. Gelukkig zijn die niet allemaal blond met blauwe ogen. Zit het vooroordeel misschien ook niet een beetje in uw hoofd? Even goede vrienden, hoor.

Allochtone leerkrachten

Volgens de Vlor mag de lerarenopleiding meer multicultureel worden (Klasse 87, p. 13). In mijn twintigjarige carrière heb ik inderdaad nog maar weinig allochtone studenten gehad, maar diegenen die de studies wel ooit hebben aangevat, hebben die niet met succes voltooid. Slechts één op tien is in het eerste studiejaar geslaagd en heeft het diploma van onderwijzeres behaald. Waar ligt de oorzaak? Heel eenvoudig: op die ene witte raaf na bleek de beheersing van het Nederlands de grote struikelblok te vormen. En het gaat hier niet alleen om de productieve taalvaardigheid, maar ook om de receptieve. Vorig academiejaar hebben er precies zes allochtone studenten de studies van kleuteronderwijzeres aangevat; drie van hen hebben deelgenomen aan de examens en slechts twee zijn geslaagd: één Marokkaans en één Turks meisje. Oorzaak? Ik denk dat de grote discrepantie waarover de Vlor bericht alleen kan worden opgeheven als de cultuur -welke die ook moge zijn- waarin die jongeren opgroeien, meer aandacht zou besteden aan de waarde van het Nederlands als schooltaal.

Donald Hendrickx - lector lerarenopleiding - Gent

Kandidaat leraar

Ik ben mijn eerste jaar als student onderwijzer begonnen. Aanvankelijk was ik niet van plan verder te studeren, maar een leraar vroeg simpelweg waarom ik niet in het onderwijs zou stappen. Ik zette me 100% in voor mijn school. Op de speelplaats nam ik het op voor de zwakkere leerlingen die gepest werden, samen met een paar klasgenoten. Al vlug wisten de slachtoffers waar ze terecht konden met problemen. Ik was voorzitter van de leerlingenraad en iedereen kende mij. Ik ging zelfs naar vergaderingen van het oudercomité. Ik nam mijn verantwoordelijkheid op als voorzitter en bemiddelde dus regelmatig tussen leraars, directeur en leerlingen. Ik sprak met enkele leraars over mijn studiekeuze en ze bezorgden me elke maand Klasse voor Leraars. Ik las gretig elk artikel. Na zoveel documentatie te hebben gelezen, stond en staat mijn besluit nog altijd vast. Wat ik eigenlijk wou zeggen, is dat Klasse voor Leraars mij voor een deel geïnspireerd heeft. Jullie hebben mij een wereld laten zien waaraan ik een groot deel van mijn energie, tijd en le-

ven wil besteden... Met slechts één doel voor ogen: de jeugd volwaardig begeleiden naar de dag van morgen.

Sharon Vanmassenhove - student lerarenopleiding - Gent

Sociaal milieu

In het artikel *Onze school blinkt uit op papier* over het CIP0-model (Klasse 88). Daar lezen we bij *Contextgegevens*: «Het sociaal milieu kan de kwaliteit van de school beïnvloeden.» We hopen dat deze formulering een gevolg is van een bondig weergeven van de zaken en dus geen uitgangspunt dat de inspectie basisonderwijs gebruikt. Uit deze zin verstaan wij immers het volgende: hoe zwakker het sociaal milieu waarin een school is gevestigd, hoe lager de kwaliteit van de school.

Met deze stelling kunnen wij het onmogelijk eens zijn. Uiteraard willen we de invloed van de sociale omgeving op een school niet ontkennen. Integendeel. Met *Welzijnszorg* benadrukken we deze relatie in onze onderwijsmaterialen. Dekwaliteit van een school is echter niet evenredig met de sociale omgeving waarin ze is ingebed. De kwaliteit van een school wordt bepaald door de wijze waarop ze weet om te gaan met de sociale omgeving. In welke mate heeft een school aandacht voor armoede en sociale uitsluiting? In welke mate weet een school armoede en sociale uitsluiting te bestrijden? Dat zijn de factoren die voor ons de kwaliteit van een school bepalen. In onze onderwijsmaterialen willen we scholen uitnodigen werk te maken van een schoolbeleid dat kinderen, die in armoede leven of slachtoffer zijn van sociale uitsluiting, voldoende kansen biedt.

We hebben trouwens de ervaring uit onze contacten met begeleidingsteams van het basisonderwijs, dat ook zij deze visie de laatste jaren steeds sterker uitdragen. We merken dat zij scholen weten te waarderen voor de wijze waarop ze op hun sociale context inspelen en niet beoordelen op basis van de sociale omgeving waarin ze zijn gevestigd. We hopen dan ook dat de stelling waarop we reageren enkel een papieren realiteit is en niet terug te vinden is in de visie en de praktijk van zij die verantwoordelijk zijn voor de begeleiding van basis- en secundaire scholen.

Herwig Hermans - stafmedewerker vzw Welzijnszorg - Brussel

De formulering in Klasse 88 is inderdaad wat ongelukkig. Bedoeld wordt: «Bij het vaststellen van de kwaliteit van een school dient rekening te worden gehouden met het sociaal milieu.» De inspectie én de briefschrijver zitten wel degelijk op dezelfde golfrequentie. Peter Michielsens - inspecteur-generaal secundair onderwijs

Voor al uw vragen over onderwijs belt u de Infolijn van het departement Onderwijs: tel 02-219 18 00